

ULOGA IZVRŠNE VLASTI U SISTEMU VLASTI CRNE GORE

I. UVOD

1. PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Na prostoru Jugoistočne Evrope u zemljama sa socijalističkim političkim i ekonomskim uređenjem devedesetih godina prošlog vijeka desile su se promjene. Promjene su se dogodile na političkom i ekonomskom planu i rezultirale su donošenjem novih ustava i uspostavljanju novih ustavnopravnih sistema u pojedinim državama u tranziciji u kojima je uspostavljen drugačiji državnopravni poredak.

Na ovom prostoru došlo je i do raspada pojedinih država i stvaranja novih, kao što je bio slučaj sa Jugoslavijom. Na tlu ranije Jugoslavije stvorene su nove nezavisne i suverene države među kojima i Crna Gora. U ovom radu će se izvršiti analiza organa državne vlasti od njihovog najranijeg organizovanja do danas. Težište rada će se odnositi na istraživanje organizacije, nadležnosti i rada organa izvršne vlasti u sistemu vlasti u Crnoj Gori.

Napori koji se ulažu od strane državnih i političkih subjekata da Crna Gora bude funkcionalna, demokratska, moderna država i član evropskih integracija, imali su za cilj da se donese Ustav u skladu sa novim državnim statusom Crne Gore.

Međutim, ustav i državno uređenje nastali su kao rezultat volje naroda u Crnoj Gori-Crnogoraca, Srba, Bošnjaka, Albanaca i Hrvata. I sam Ustav predviđao je da se mijenja amandmanima koji se usvaja ako za njih glasa dvije trećine svih poslanika.

2. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja obuhvata bitne činjenice i komponente materije uloge izvršne vlasti u sistemu vlasti u Crnoj Gori. Tako formulisan ne sadrži sve potrebne teorijske i empirijske aspekte izvršne vlasti, te je potrebno analizirati i osnovna teorijska znanja u ovoj oblasti, da bi se, potom, mogla izvesti i operacionalizacija predmeta istraživanja.

2.1. Teorijsko određenje predmeta istraživanja

Značaj istraživanja je u analizi uloge izvršne vlasti u sistemu vlasti Crne Gore, primjeni i pridržavanju njihovog ustavnog i zakonitog rada, otkrivanju i prikupljanju saznanja da li državni organi pružaju dovoljno mogućnosti da država bude funkcionalna, građanska, demokratska i moderna, zasnovana na socijalnoj pravdi i vladavini prava, i da se kao takva uključuje u evropske integracije i asocijacije. U teorijskom smislu, koristiće se teorijska saznanja o državnim organima država građanske demokratije, zemalja u razvoju i zemalja u tranziciji, njihovom formalnom i materijalnom određenju, kao i uticaju međunarodnih faktora i okruženja na poredak država.

2.2. Operacionalno određenje predmeta istraživanja

Analiza uloge izvršne vlasti u sistemu vlasti Crne Gore, podrazumijeva sprovođenje istraživanja čiji će rezultati omogućiti da se sagleda stanje i tendencije u domenu njihovog razvoja i uticaja na razvitak državnih organa u Crnoj Gori. Sagledavanje stanja odnosiće se, prije svega, na podjelu nadležnosti između institucija i organa vlasti u pojedinim evropskim državama i Republici Crnoj Gori.

Postavljen predmet istraživanja, pored teorijskih, zahtjeva sprovođenje i određenih empirijskih istraživanja, kako bi se sagledalo postojeće stanje i tendencije u domenu nadležnosti državnih organa Crne Gore, način na koji su one stvorene, kao i postignute efekte.

Ustav i zakoni Crne Gore su polazišta na osnovu kojih je uređena država Crna Gora, sa formalnog i materijalnog aspekta. On je nastao kao rezultat određene političke volje nakon referenduma o državnopravnom statusu 2006. godine na kojem je Crna Gora dobila državnost. Rezultat referenduma 55% ZA i 45 % koji su bili PROTIV i nakon referenduma reflektovao se u Skupštini povodom usvajanja novog Ustava Crne Gore. Nakon pregovora parlamentarnih stranaka Ustav je donesen dvotrećinskom većinom i definisan na sljedeći način:

Polazeći od:

Odluke građana Crne Gore da žive u nezavisnoj i suverenoj državi Crnoj Gori, donesenoj na referendumu od 21. maja 2006. godine; Opredjeljenja građana Crne Gore da žive u državi u kojoj su osnovne vrijednosti sloboda, mir, tolerancija, poštovanje ljudskih prava i sloboda, multikulturalnost, demokratija i vladavina prava; Odlučnosti da smo kao slobodni i ravnopravni građani, pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori: Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati i drugi, privrženi demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori; Uvjerjenja da je država odgovorna za očuvanje prirode,

zdrave životne sredine, održivog razvoja, uravnoteženog razvoja svih njenih područja i uspostavljanja socijalne pravde; Privrženosti ravnopravnoj saradnji sa drugim narodima i državama i evropskim i evroatlantskim integracijama, Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na trećoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 19. oktobra 2007. godine, donosi Ustav.

Operacionalizacija predmeta istraživanja odnosi se na:

Prvo, vremensko određenje predmeta istraživanja koje obuhvata period od nastanka prvih država u svijetu do kraja 2007. godine i donošenja ustava Republike Crne Gore.

Drugo, prostorno određenje predmeta istraživanja obuhvata teritoriju Republike Crne Gore, ali će se odnositi i na druge države.

Treće, naučno, komparativno, disciplinarno određenje, predmeta istraživanja je iz oblasti pravnih i srodnih društvenih nauka i prije svega se odnosi na teoriju države i prava, ustavno pravo, upravno pravo, zbog čega istraživanje i ima multidisciplinarni karakter.

3. CILJ ISTRAŽIVANJA

Planirano istraživanje preduzima se da bi se došlo do određenog nivoa saznanja o predmetu istraživanja, što ima naučnu i praktičnu vrijednost.

Naučni cilj istraživanja jeste saznanje na nivou naučne deskripcije pravnog poretka države i specifičnim modalitetima podjele nadležnosti između države i njenih dijelova, kao i uticaju međunarodnih faktora na ustavnopravni poredak jedne države.

Praktični cilj istraživanja ogleda se u dobijanju novih saznanja u odnosu na predmet istraživanja koja doprinose rješavanju aktuelnih i sličnih problema vezanih za praktičnu djelatnost državnih organa u Crnoj Gori, a koja će doprinijeti određivanju smjernica i pravila za organizovanje i bolje funkcionisanje državnih organa odnosno države u cjelini.

4. HIPOTETIČKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Državnopravni poredak Crne Gore zasniva se na principu ravnopravnosti naroda koji u njoj žive. Postojeći Ustav Crne Gore je fleksibilan i njegova primjena omogućava razvoj ekonomskih, političkih i međunarodnih odnosa uz poštovanje pomenutih principa. Ustavne norme nisu „tjesne“ za društvene odnose i ostavljaju dovoljno prostora da se Crna Gora izgradi kao demokratska pravna država.

Prva posebna hipoteza

Država Crna Gora je prijedlozima novog Ustava određena kao građanska država svih naroda koji u njoj žive. Razvoj ekonomskih, političkih i drugih odnosa nije moguć bez donošenja novog ustava.

Druga posebna hipoteza

Suprotstavljanje ispoljenim tendencijama za donošenje novog ustava i uspostavljanje novog ustavnog poretka zahtijevalo je dosljedno zalaganje svih organa vlasti da se neslaganja prevaziđu.

Treća posebna hipoteza

Novim Ustavom Crne Gore i formalno su se promijenile nadležnosti institucija koje su djelovale u zajedničkoj državi sa Srbijom, što se odražava i na njen novi oblik državnog uređenja. Primjenom odredbi novog Ustava pružio bi se dobar osnov da se Crna Gora izgradi kao nova, demokratska i savremena evropska država.

5. NAČIN (METODE) ISTRAŽIVANJA

Kompleksnost i karakter predmeta istraživanja, sadržaj postavljenih hipoteza i postavljeni cilj istraživanja, opredjeljuju kombinaciju teorijskog i empirijskog istraživanja. Metodološku osnovu ovog rada činiće teorijsko istraživanje zasnovano na analizi sadržaja stručne literature, postojeće ustavne i zakonske regulative i stručne dokumentacije.

Dijalektička metoda, kao osnovna metoda naučnog saznanja, uslovljena je sadržajem predmeta istraživanja i kao univerzalna metoda predstavlja polaznu osnovu za sve druge metode koje će se koristiti za istraživanje.

Pravni (dogmatski, normativni) metod, kao najstariji metod za izučavanje prava, koristiće se za proučavanje državnih organa, Ustava i zakona Crne Gore, polazeći od sadržaja pravnih normi. Ovaj metod će se koristiti i u logičkoj analizi ustavnih i zakonskih normi, međusobnoj povezanosti, kao i u utvrđivanju njihovog pravnog značenja.

Sociološki metod će se primjenjivati u istraživanju društvenih uzroka nastanka države, državnih organa, Ustava i zakona uopšte, u Crnoj Gori, analizi njihove primjene i faktora koji utiču na primjenu pojedinih normi.

Politikološki metod će koristiti u istraživanju pravnog poretka u Crnoj Gori, jer pravo nije samo društvena nego i politička pojava i nastaje kao rezultat određene političke volje.

Metoda analize sadržaja koristiće se za analizu pravnih normi i sagledavanja ustavnih mogućnosti za stvaranje novih nadležnosti i institucija.

Komparativna metoda koristiće se samostalno u odnosu na teorijsko-pravno određenje državne vlasti Crne Gore i u kombinaciji sa metodom analize sadržaja.

Metode studije slučaja koristiće se u kombinaciji sa metodama analize sadržaja i komparativnom metodom.

Statistička metoda primjenjivaće se za obradu i klasifikaciju kvantitativnih obilježja koja karakterišu predmet istraživanja a konkretno se odnose na periodično uspostavljanje dodatnih nadležnosti i novih institucija u određenom vremenskom periodu.

Takođe, u istraživanju će se koristiti prema ukazanoj potrebi i posebne naučne metode kao što su: analiza, sinteza, indukcija, dedukcija, apstrakcija i generalizacija. Empirijsko istraživanje zasnivaće se na zakonima, drugim propisima i opštim aktima donesenih od državnih organa vlasti.

6. NAUČNA I DRUŠTVENA OPRAVDANOST ISTRAŽIVANJA

Planirano istraživanje ima naučnu i društvenu opravdanost jer doprinosi naučnoj verifikaciji određenih pojava i činilaca koji nisu, u teorijsko-pravnom smislu, prethodno obrađeni ili potvrđeni u ustavnopravnoj teoriji. Time se stiče i društvena opravdanost istraživanja, jer ono doprinosi rješavanju aktuelnih problema u funkcionisanju složenih država.

Društvena opravdanost istraživanja ispoljava se u zainteresovanosti svakog društva da živi u demokratskoj, pravno organizovanoj državi, u kojoj funkcionišu institucije sistema na principima vladavine prava.

Sušтина naučne opravdanosti ogleda se u proširivanju i produbljivanju znanja na nivou naučne deskripcije ustavnog poretka države, modaliteta raspodjele nadležnosti u državi i državnim organima vlasti, kao i uticaj međunarodnih faktora na pravni poredak države i njeno funkcionisanje.